

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Cristina Garaigordobil Bustinza

*Abadiño,
Bizkaia
(1920-2013)*

Aurkibidea

Biografia

1920ko Santiago egunez jaio zen Amaitermin auzoan eta bertan igaro du bizimodua. Auzo hori Abadiñoko lurretan egon arren, Otxandioko herritik hurbil dago eta horrako joera izan dute betidanik. Aita bere jaiotetxekoa zuen eta ama Dimakoa. Bost seme-alabatan zaharrena izan zen eta umetan astia zegoenean baino ez ei zen joaten eskolara. 200 buru inguruko artaldea zaintzen gazterik hasi zen eta oso ondo ezagutzen zuen bizimodu hori. Oletakoa (Aramaio, Araba) izan zuen senarra.

Zintak

ABD-010

- **Proiektua:** Abadiñoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-11-12
- **Iraupena:** 59 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

Pasarteak

1. Neba-arrebak gazterik hil

- **Erref:** ABD-010/003
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:03:04. **Bukatu:** 00:04:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Bost neba-arrebatatik hiru gazterik hil ziren: zazpi, hamalau eta hamazortzi urterekin. Bi nebak garrotilloak jota eta erreta hil ziren; zazpi urte zituela sutan zegoen galdarara erreta hil zen bata. Ahizpa bat gerra garaian, biriketakoak jota (pulmonia) hil zen, botikarik eza nabarmena baitzen garai hartan.

2. Umetan lan eta lan

- **Erref:** ABD-010/004
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:04:20. **Bukatu:** 00:04:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Bost neba-arrebatatik zaharrena eta andrazkoa zenez, goizean goizetik edozein motatako lanetan aritzea egokitu zitzaion. Ez zuten pentsatu ere egiten egin behar ez zenik.

3. Amaitermingo eskolan maistra erdalduna

- **Erref:** ABD-010/006
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:05:06. **Bukatu:** 00:07:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Zazpi urtegaz auzoan zuten eskolara hasi ziren. Bertan ikasi ei zuten erdara apur bat, defendatzeko beste. Maistra Gasteiztik etortzen zen eta bertan pasatzen zuen astea; ez zekien euskaraz. Amaitermingo umeak eta inguruko auzoetakoak, baita Dima aldekoak ere, bertara joaten ziren. Ume guztiak elkarregaz egoten ziren. Etxean lan asko zutenean, ezin izaten zuten eskolara joan.

4. Gerra etxean bertan

- **Erref:** ABD-010/008
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:08:34. **Bukatu:** 00:10:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

Gerra hasiera ondo gogoan du. Etxetik hurre dute Otxandion eta han asko hil zituzten bonbardaketan. Beraien etxean ez zuten zorte txarrik izan, beste asko hil edo zauritu egin ziren-eta. Etxetik alde egiteko asmoa zuten, baina ez zioten asitik eman eta etxean egon ziren gerra garaian.

5. Morroia baserriko lanetarako

- **Erref:** ABD-010/009
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:10:13. **Bukatu:** 00:11:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Etxean beti izan zuten morroi bat, baserriko lanetan laguntzeko. Jornala ordaintzen zioten morroiari.

6. Baserriko lana eskuz

- **Erref:** ABD-010/010
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:11:26. **Bukatu:** 00:12:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Gaur egun baserrian makinekin lan asko egiten dela dio, lehen, oster, dena egin behar zuten eskuz. Idiekin goldea eta area ibiltzen zituzten. Laietan ere ibili izan da ortuak lantzeko.

7. Lurrarekin lanketa; elurrarekin ezin lanik egin

- **Erref:** ABD-010/012
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:12:52. **Bukatu:** 00:14:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Lurra lantzeko prozesua: triki-traka pasatu, goldearekin goldatu, hazia botatzeko prestatu... Udaberriko lana zen. Elurrik ez zegoenean, beti zuten beharra. Elurra egiten zuenean ezin zuten ezer egin, ganaduak gobernatu baino ez.

8. "Gorrien bidea"

- **Erref:** ABD-010/016
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:15:21. **Bukatu:** 00:17:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

"Gorrien bidea" edo ahoz dioen legez "gorridxen kamiñoa" deritzena non zegoen eta zer zen azaltzen du. Arabarrek eta bizkaitarrek han ei zuten gerra garaian muga.

9. 200 buruko artaldea

- **Erref:** ABD-010/020
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:19:23. **Bukatu:** 00:22:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Baso beharretan ere ibilitakoa da: iratan, ardiak eramaten... 200 buruko artaldean zuten, neguan denak kortan gorde behar.

10. Ardi-gazta egiteko prozesua; legarra

- **Erref:** ABD-010/022
- **Iraupena:** 0:04:06. **Hasi:** 00:22:14. **Bukatu:** 00:26:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Ardi-gazta egiteko prozesua azaltzen digu Cristinak pasarte honetan pausuz pausu: esnea batu, epeletan legarra bota gogortzeko... Etxean egindako gazta etxean bertan saltzen zuten. Gatzura txahalei eta txerriei ematen zieten. Gazta bat egiteko hiru azunbre inguru behar ziren; azunbre bat bi litro neurtzeko neurriari deritzo. Gaztanontziak zelakoak ziren ere azaltzen du. Hego haizea egiten baldin badu, gazta lehenago sikatuko da; haizeak ebaki edo harrotu egin dezake eta kontuz ibili behar da. Behiaren esnea Gasteizera saltzen zuten. Legarra bildotsak sabelean duen poltsa bat da, esnez beteta izaten duena. Hura sikatzerakoan gazta egiten da harekin.

11. Gatzatua zelan egin

- **Erref:** ABD-010/024
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:27:03. **Bukatu:** 00:27:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Gatzatua etxean egin dute beti, baina berari ez zaio gustatzen. Beraienean gatzatua zelan egiten duten azaltzen du.

12. Artilea eta ardi-larrua hainbat gauzatarako

- **Erref:** ABD-010/025
- **Iraupena:** 0:04:12. **Hasi:** 00:27:41. **Bukatu:** 00:31:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:

Artilearekin galtzak, trailak (abarka-kordelak)... egiten zituzten bere gurasoek. Artilea zelan landu behar den azaltzen du. Ardiari ilea San Antonio inguruan (ekainaren 13an) moztzen zaio; eskuz egiten zuten, ardi-artaziekin. Artzainak etxez etxe ibiltzen ziren ardiei kapak kentzen. Traperoak ere ibiltzen ziren

batetik bestera. Idi-buztarrirako ere ardi-larrua erabiltzen zen. Ardi-larruak ez du behar lanketa askorik. Ganbaran bertan sikatzen zuten eta forma emateak ere ez ei du lanik ematen.

13. Artilezko koltxoiak

- **Erref:** ABD-010/026
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:31:53. **Bukatu:** 00:33:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Artilezko koltxoiak izaten zituzten, beraiek egindakoak. Errekan garbitzen zituzten "barreiño" baten ur epeletan beratzen edukita. Garai hartan ardi (arkakuso) asko batzen ziren.

14. Artilea eta trailak (abarka-kordelak)

- **Erref:** ABD-010/028
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:34:12. **Bukatu:** 00:35:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Artilea behin eta berriro kardatuz lortzen zen. Trailak (abarka-kordelak) egiten zituen bere aitak.

15. Ardi-larruzko abarkak josi

- **Erref:** ABD-010/029
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:35:44. **Bukatu:** 00:36:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Ardi-larruzko abarkak egiten zituen bere aitak. Zelan egiten zituen azaltzen du.

16. Argindarra, karburua eta farola

- **Erref:** ABD-010/032
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:39:33. **Bukatu:** 00:41:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Argindarra auzoan dagoen errotatik hartzen zuten. Gainerakoan, karburua eta farol barruko kandelak erabiltzen zituzten. Karburua zelakoa zen azaltzen du, oso ohikoa zen bere erabilera. Sarritan ilundu orduko egin behar izaten zituzten kortako beharrak.

17. Sekula ur faltarik ez

- **Erref:** ABD-010/033
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:41:17. **Bukatu:** 00:43:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Sekula ez dute ur faltarik izan; iturria zein erreka etxe ondoan baitituzte. Erreka neguan izoztu egiten zen. Ikusi izan ditu mutikoak erreka gainean bizikletan ibiltzen. Edateko ura iturritik hartzen zuten eta garbitasunerako eta ganaduarentzako errekatik. Uholdeak izan arren, sekula ura ez da goraino igo.

18. Herri basoak eta ikazkinak

- **Erref:** ABD-010/035
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:44:38. **Bukatu:** 00:46:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Iratan eta egurretan herriko basoetara joaten ziren. Gaur egun, ordea, denean dago pinua. Ikazkinak basoan aritzen ziren txondorrak egiten.

19. Otxandioko erromeria

- **Erref:** ABD-010/038
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:48:12. **Bukatu:** 00:49:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Domeketan Otxandion egoten zen erromeriara joatea derrigorrezkoa zen. Musika banda egoten zen herriko plazan. Amaitermin auzokoak denak joaten ziren Otxandiora. Bertan ezagutu zuen bere senarra ere. Ematen ei zioten elkarri musu, baina inoiz ez jendaurrean.

20. "Primer viernes"

- **Erref:** ABD-010/043
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:54:40. **Bukatu:** 00:55:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Hilabeteetako lehen ostiraletan "primer viernes" delakoa izaten zen Otxandion. Konfesatzera joan behar izaten zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-17

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com